

Hoe sterk knelt het schoentje op de Vlaamse arbeidsmarkt?

De stevige economische groei in 2006 brengt ook minder gunstige berichten met zich mee. Noodkreten over alsmaar moeilijker vindbare kandidaten voor het stijgend aantal openstaande vacatures duiken steeds nadrukkelijker op. Deze *Ontcijfert* zet enkele cijfers op een rijtje en legt de vinger op de wonde. In 2006 raakt 83% van alle door de VDAB afgehandelde knelpuntvacatures ingevuld. Niet meer dan 3,5% van de vacatures wordt geannuleerd bij gebrek aan een geschikte kandidaat. Zelfs bij de moeilijkst invulbare vacatures blijft niet meer dan een vijfde daadwerkelijk openstaan, zij het dat de zoektocht naar de juiste kandidaat soms wat meer tijd inneemt. De stelling over de mismatch op de Vlaamse arbeidsmarkt verdient dus enige nuancering.

De Vlaamse economische groei is in 2006 afgeklokt op een stevige 3,3%. Deze opleving leidde tot een stijgende arbeidsvraag (meer vacatures) en een dalende arbeidsreserve (minder werkzoekenden). Een deel van de vacatures raakt moeilijker ingevuld, wat aanleiding geeft tot verwijzingen naar de mismatch op de Vlaamse arbeidsmarkt: ondanks de vele duizenden personen die elke maand in de werkzoekendenstatistieken figureren, slagen sommige bedrijven er niet in om voldoende personeel te vinden. Vaak verwijst men naar de knelpuntberoepen, waar het meer inspanning vraagt om een geschikte kandidaat te vinden.

De stelling over de mismatch verdient wel enige nuancering. Vooreerst zijn werkloosheidscijfers het saldo van een continue stroom van en naar het werkzoekende segment van de arbeidsmarkt en betreft het dus allesbehalve steeds dezelfde personen. Bovendien raken de meeste vacatures wél vlot afgehandeld en zelfs bij knelpuntberoepen grotendeels ingevuld. We bekijken de vacatures waarvoor de VDAB bemiddelingsservice verleent¹ en selecteren de zeven knelpuntberoepen met het hoogste aantal afgehandelde vacatures.

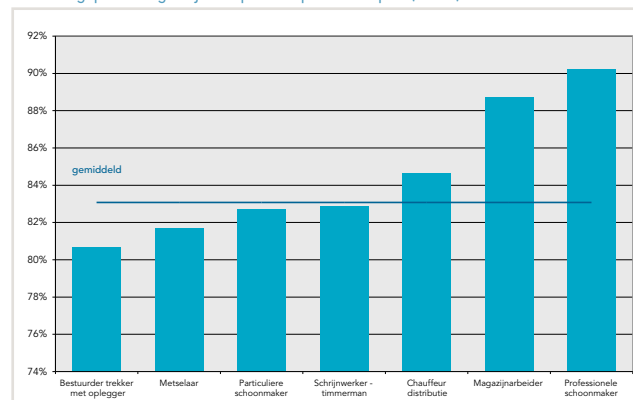
Top-7 van grootste knelpuntberoepen in 2006

	Afgehandelde vacatures (n)
Totaal knelpuntberoepen	47.170
Particuliere schoonmaker	9.252
Professionele schoonmaker	2.060
Metselaar	1.407
Magazijnarbeider	1.054
Schrijnwerker - timmerman	706
Bestuurder trekker met oplegger	677
Chauffeur distributie	618

Bron: VDAB

De schoonmakers vormen de grootste groep. Voor *particuliere schoonmakers* tellen we in 2006 zelfs meer dan 9.000 vacatures. De invoering van de dienstencheques heeft de vraag naar particuliere schoonmakers een enorme impuls gegeven. Maar ook naar *professionele schoonmakers* is veel vraag: meer dan 2.000 vacatures in 2006. Verder vinden we in de top-7 van knelpuntberoepen twee bouwberoepen (*metselaar* en *schrijnwerker*), twee chauffeursberoepen (*bestuurder van trekker met oplegger* en *chauffeur distributie*) en het beroep van *magazijnarbeider*.

Vervullingspercentage bij de top-7 knelpuntberoepen (2006)

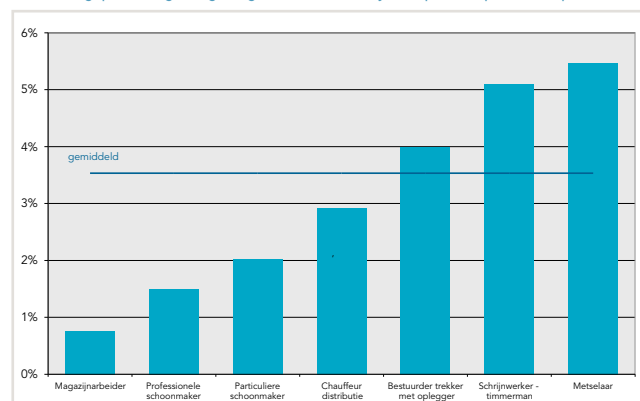
Bron: VDAB

¹ Over vacatures die de werkgever zelf on line plaatst via *Jobmanager* en waarvoor de VDAB geen service verleent (110.853 vacatures in 2006), heeft de VDAB geen verdere informatie. Beroepen waarvoor de meeste vacatures via *Jobmanager* kenbaar worden gemaakt, houden we om deze reden buiten de analyse. Ook tijdelijke jobs sluiten we uit.

Als we de beroepen vergelijken op basis van het vervullingspercentage, dan is de eerste vaststelling dat ook knelpuntberoepen uiteindelijk grotendeels ingevuld geraken (gemiddeld vervullingspercentage: 83%). De beroepen *professionele schoonmaker* (90,2%) en *magazijnarbeider* (88,7%) spannen de kroon met zeer hoge percentages. Bij schoonmakers zijn de ongunstige arbeidsomstandigheden (vaak deeltijds, buiten de kantooruren, moeilijk bereikbaar met openbaar vervoer, ...) de boosdoener: de vacature raakt wel ingevuld, maar door een groot personeelsverloop moet men om de haverklap een nieuwe werknemer zoeken. Dat magazijnarbeider veel hoger scoort dan gemiddeld en toch een knelpuntkarakter heeft, houdt verband met het kwalitatieve karakter van het knelpunt. Magazijniers moeten vaak een attest van heftruckbestuurder kunnen voorleggen, waardoor veel kandidaten uiteindelijk niet geschikt blijken. Door het aanbieden van opleidingen, slaagt de VDAB er in om de knelpunten te remediëren.

Voor *bestuurders van trekker met oplegger* (80,6%) en *metselaars* (81,7%) is het plaatje minder rooskleurig en blijven vacatures beduidend vaker niet ingevuld. Het knelpuntkarakter is hier eerder kwantitatief: te weinig werkzoekenden opteren voor het chauffeursberoep. Bij metselaars speelt de hoge leeftijdsstructuur de invulling parten: de uitstroom van oudere metselaars zorgt voor een hoge vervangingsvraag die niet voldoende wordt gecompenseerd door de geringe instroom van schoolverlaters.

Annuleringspercentage wegens geen kandidaat bij de top-7 knelpuntberoepen (2006)

Bron: VDAB

Een vervullingspercentage van gemiddeld 83% impliceert dat gemiddeld 17% van de vacatures in 2006 niet werd ingevuld. Dit betekent niet steeds dat er geen geschikte kandidaat werd gevonden: bedrijven annuleren hun vacatures ook omdat ze een andere oplossing hebben gevonden, omdat een verwachte bestelling niet binnenkwam, ... Gemiddeld wordt 3,5% van de vacatures voor een knelpuntberoep geannuleerd bij gebrek aan kandidaten.

Voor *magazijnarbeiders* en *schoonmakers* is het probleem niet zo prangend en zijn er relatief weinig annulaties door gebrek aan kandidaten. Bij *schrijnwerkers* lopen de annulaties wegens geen geschikte kandidaten al hoger op. Het *metselaars*beroep komt het meest ongunstig uit de vergelijking: het annuleringspercentage steekt er met kop en schouders boven het gemiddelde uit. Wanneer zich geen geschikte kandidaat aandient, vult men de vacature allicht in door een werknemer zonder de juiste kwalificaties in te zetten en rechtstreeks op de werf de kneepjes van het vak bij te brengen. Zo evolueren knelpuntberoepen eigenlijk tot kansberoepen en leiden ze ertoe dat lager geschoolde arbeidskrachten extra competenties verwerven en dus sterker op de arbeidsmarkt staan. Dergelijke pragmatische oplossingen zijn van groot belang in het matchingproces tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Via het systeem van Individuele Beroepsopleiding (IBO) krijgt deze praktijk nog een extra steuntje in de rug.

Er zijn zonder twijfel beroepen waarvoor vacatures slechts met de grootste moeite ingevuld raken. Maar met de globale mismatch op de Vlaamse arbeidsmarkt valt het uiteindelijk wel mee. Zelfs bij de moeilijkst invulbare vacatures, blijft niet meer dan een vijfde daadwerkelijk openstaan. Dit neemt niet weg dat de toekomst wel een moeilijkere afstemming van vraag en aanbod kan brengen, zeker in het licht van de dalende werkloosheidscijfers. Het verhaal onderstreept nogmaals de nood aan een diversiteitsbeleid met betere inschakelingsmogelijkheden voor kansengroepen en het belang van onder meer vorming en opleiding. Voor sommige beroepsgroepen liggen de kiemen voor een krappe arbeidsreserve al in het secundair onderwijs, waar het aantal leerlingen in bepaalde (technische) richtingen eigenlijk te beperkt is. Maar ook daarna is het belangrijk dat de competenties van werkenden en werkzoekenden aansluiten bij de veranderende vereisten in het beroep. Vlaanderen telt zowel voor werkenden als voor werkzoekenden heel wat opleidingsinstaties, waaronder de VDAB. Ook op de werkvloer zijn mogelijkheden en kansen om op een tijdsefficiënte wijze nieuwe vaardigheden te verwerven.

Meer informatie:

VDAB, Studiedienst,
Keizerslaan 11, 1000 Brussel
Tel. 02 506 15 88
E-mail: studiedienst@vdab.be
www.vdab.be/trends/ontcijfert/